

Рада Європи визначила 5 груп ключових компетенцій, які в ході освіти має опанувати молодь:

- 1) **політичні і соціальні компетенції**, пов'язані зі здатністю взяти на себе відповідальність; брати участь у спільному прийнятті рішень, у функціонуванні демократичних інститутів; регулювати конфлікти ненасильницьким шляхом;
- 2) **компетенції, що визначають здатність до життя у багатокультурному і полінаціональному суспільстві**, поширення клімату терпимості, здатність жити з людьми інших культур, мов та релігій, розуміння відмінностей, поважання одне одного;
- 3) компетенції, що визначають володіння усним і письмовим спілкуванням, зокрема іноземними мовами. Це забезпечує інтеграцію людини в суспільство, систему відносин, які у ньому складаються;
- 4) компетенції, пов'язані з виникненням інформаційного суспільства, володіння новими технологіями, розуміння їх застосування, здатність до аналізу і відбору зростаючих обсягів інформації та реклами;
- 5) компетенції, що реалізують здатність і бажання неперервної, протягом усього життя освіти як основи підтримання професійної конкурентоспроможності, адаптаційного потенціалу до суспільства, що змінюється.

проф. Перегуда Є.В. ауд. 425

Політологія як наука та навчальна дисципліна

1. Політика як соціальне явище.
2. Історія політології як навчальної дисципліни.
3. Предмет, методологія, категорії та функції політології.
  4. Історія політичної думки.

Політика виникає там, де люди не задоволені розподілом прав і де існують процедури для врегулювання розбіжностей. ... Відсутня політика і там, де є одностайна і повна згода стосовно прав і обов'язків у суспільстві".
Оксфордський словник

Підходи до розуміння політики:

- 1) Етатистський (фр. *etate* – держава) – визначає політику як сферу державного управління. Недолік – другорядну роль відводить недержавним суб'єктам (наприклад, партіям), які впливають на перерозподіл ресурсів;
- 2) Кратологічний (грец. *кратос* – влада) – визначає політику як сферу владних відносин.

Політика – сфера діяльності, предмет якої – взаємодія суб'єктів соціальної дії з приводу завоювання, утримання і використання влади, та сама ця діяльність.

politics – взаємодія індивідів, груп, організацій у сфері влади

polity – організаційно-інституційна форма політики

policy – зміст політичної діяльності, тобто цілі, механізми їх реалізації

Рис. 2.8. Політична сфера

Суб'єкти політики – індивіди, групи, установи (організації), які беруть участь в політиці. Розрізняють «суб'єктів політики» та «носіїв влади». Останні – це індивіди, організації, які наділені повноваженнями.

Об'єкти політики – явища суспільного життя, на які спрямована діяльність суб'єктів політики. Ними є політична, економічна, правова, духовна підсистеми суспільства, окремі соціуми та індивіди.

Виокремлюють **види політики** залежно від:

- її суб'єктів та носіїв влади – державну, партійну тощо;
- сфери – зовнішню, економічну, соціальну, військову тощо;
- рівня діяльності – локальну, регіональну, національну, міжнародну.

International Political Science Association
Association internationale de science politique

Історія політології

1622 р. – кафедра з ораторства та політики в університеті Упсала (Швеція)

Др.пол. XIX ст. – кафедра історії та політичної науки в Колумбійському коледжі (США)

1957 р. – перший доктор історії та політичної науки

1872 р. – відкриття у Франції Приватної школи політичної освіти

1903 р. – Американська асоціація політичної науки

1949 р. – Міжнародна асоціація політичної науки (IPSA)

1960 р. – створення Радянської асоціації політичних наук

На зламі 1980-1990-х рр. – викладання політології як навчальної дисципліни

ПОЛИТОЛОГИЯ

Методы

Предмет

Объект

Системный

Нормативный

Поведенческий

Сравнительный

Диалектический

Социологический

Культурологический

Институциональный

Структурно-функциональный

Конкретно-исторического подхода

Субстанциональный (онтологический)

Общенаучные методы и методы
конкретных социологических исследований

Закономерности
становления,
функционирования
и изменения
политической
власти

Политика,
политическая
сфера жизни
общества

О
С
Н
О
В
Н
І
М
Е
Т
О
Д
И
П
О
Л
І
Т
О
Л
О
Г
І

Історичний	Полягає у вивченні політичних процесів, явищ, політичних систем в історичному плані з точки зору їх історичного взаємозв'язку та розвитку.
Інституційний	Вивчення інститутів, за допомогою яких здійснюється політична діяльність (держави, партій, рухів, об'єднань тощо.)
Соціальний	Сприяє з'ясуванню соціальної зумовленості політичних явищ і процесів, зокрема, впливу на політичну систему економічних відносин, соціальної структури, моралі, культури, релігії.
Емпіричний (примозданий)	Досліджує політичну дійсність шляхом спостереження, експерименту, фокусованого групового інтерв'ю, аналізу документів, анкетування і т. д.
Системний	Забезпечує цілісне сприйняття об'єкта, дослідження і всебічний аналіз зв'язків між окремими його елементами в межах цілого.
Структурно-функціональний	Передбачає розчленування політичного явища на складові частини з подальшим аналізом вивчення їх ролі для суспільства, соціальних змін індивідів.
Соціально-психологічний (біхевіористичний)	Орієнтує на вивчення поведінки груп, класів, мас і особистостей, що виконують будь-яку політичну діяльність, спрямовану на досягнення тієї чи іншої політичної мети.
Порівняльний	Зіставлення однотипних політичних явищ (політичних режимів, державного устрою тощо), різних способів реалізації одних й тих самих політичних функцій, політичних рішень і т. д. Дає можливість встановити спільні і відмінні риси політичного життя різних епох, народів, країн.
Політичного моделювання	Припускає оперативну оцінку передбачуваного розвитку політичних подій, на основі яких можна прийняти ефективні рішення.
Антропологічний	Вивчення зумовленості політики не соціальними чинниками, а природою людського роду.

СИСТЕМА КАТЕГОРИЙ ПОЛИТОЛОГИИ

ОБЩЕНАУЧНЫЕ КАТЕГОРИИ

ЦИВИЛИЗАЦИЯ

ОБЩЕСТВО

СИСТЕМА

НАСЕЛЕНИЕ

СВОБОДА

ВЛАСТЬ

ПРАВО

КУЛЬТУРА

ПРОГРЕСС

ОБРАЗ МЫШЛЕНИЯ

РЕВОЛЮЦИЯ

ЭВОЛЮЦИЯ

КАТЕГОРИИ НАУК, НАХОДЯЩИХСЯ НА СТЫКЕ С ПОЛИТОЛОГИЕЙ

ПРАВОВОЕ ГОСУДАРСТВО

ЧАСТНАЯ СОБСТВЕННОСТЬ

ГРАЖДАНСКОЕ ОБЩЕСТВО

СОЦИАЛЬНЫЕ СЛОИ И ГРУППЫ

ОБЩЕСТВЕННОЕ МНЕНИЕ

ВОЕННО-ПРОМЫШЛЕННЫЙ КОМПЛЕКС

КОНСТИТУЦИЯ

МОТИВАЦИЯ

КОНФЛИКТ

СПЕЦИФИЧЕСКИЕ КАТЕГОРИИ ПОЛИТИЧЕСКОЙ НАУКИ

ПОЛИТИКА

ПОЛИТИЧЕСКАЯ ВЛАСТЬ

ПОЛИТИЧЕСКАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ

ПОЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА

ПОЛИТИЧЕСКИЙ РЕЖИМ

ПОЛИТИЧЕСКИЙ ПЛЮРАЛИЗМ

ПОЛИТИЧЕСКИЕ ИНТЕРЕСЫ

ПОЛИТИЧЕСКИЕ ЦЕННОСТИ

ПОЛИТИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

Рис. 2.5. Функції політології

ПОЛІТОЛОГІЯ ДОСЛІДЖУЄ:

Рис. 2.1. Схема дисциплін, в центрі яких перебуває політика